

ZAKON O NAUČNOISTRAŽIVAČKOJ DJELATNOSTI

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovim zakonom uređuju se organizacija, uslovi i način finansiranja naučnoistraživačke djelatnosti, obezbjeđivanje kvaliteta i razvoja naučnoistraživačkog rada i druga pitanja od značaja za obavljanje ove djelatnosti.

Naučnoistraživačka djelatnost

Član 2

Naučnoistraživačka djelatnost podrazumijeva stvaralačku aktivnost na naučnim otkrićima, primjenu i korišćenje rezultata nauke i istraživanja, osposobljavanje naučnika i istraživača za naučnoistraživački rad i usavršavanje naučnika i istraživača.

Dostupnost istraživanja

Član 3

Naučnoistraživačka djelatnost je djelatnost od javnog interesa. Obavljanje naučnoistraživačke djelatnosti je slobodno i dostupno svim domaćim i stranim fizičkim i pravnim licima.

Načela

Član 4

Naučnoistraživačka djelatnost zasniva se na načelima:

- 1) širenja i produbljivanja naučnih saznanja;
- 2) razvoja nauke radi povećanja efikasnosti, očuvanja i razvoja opšteg fonda znanja;
- 3) podsticanja istraživanja koja rezultiraju inovacijama sa primjenom u privredi i sa benefitima po društvo;
- 4) povećanja efikasnosti naučnoistraživačke djelatnosti i povezanosti unutar sektora nauke, kao i sa sektorima obrazovanja i privrede;
- 5) zaštite intelektualne svojine;
- 6) otvorene nauke i otvorenog pristupa;
- 7) uključivanja u Evropski istraživački prostor i Okvirne programe Evropske unije za naučnoistraživačku djelatnost i druge međunarodne programe;
- 8) uključivanja u regionalne programe saradnje u oblasti naučnoistraživačke djelatnosti;
- 9) slobode i autonomije naučnog stvaralaštva koje treba da bude moralno i intelektualno nezavisno od svakog političkog autoriteta i ekonomske moći i koje se obavlja uz poštovanje etičkih standarda, načela naučne istine i kritičnosti;
- 10) etike i odgovornosti lica koja se bave naučnoistraživačkim radom za posljedice njihovog rada;
- 11) obezbjeđivanja rodne ravnopravnosti u nauci i istraživanjima;
- 12) obrazovanja vrhunskih stručnjaka za istraživanje i razvoj;
- 13) održivog razvoja i zaštite i unapređenja životne sredine;

14) zaštite ličnosti i dostojanstva lica koja se bave naučnoistraživačkim radom;

15) mjerila kvaliteta; i

16) povezivanja lica koja se bave naučnoistraživačkim radom na državnom i međunarodnom nivou.

Vrste istraživanja

Član 5

Naučnoistraživačka djelatnost obuhvata: osnovna (fundamentalna) i primijenjena istraživanja.

Osnovno (fundamentalno) istraživanje predstavlja teorijski ili eksperimentalni istraživački rad koji se obavlja prvenstveno radi sticanja novih znanja o osnovama pojava i činjenica, bez konkretne tržišne upotrebe.

Primijenjeno istraživanje predstavlja istraživanje koje se preduzima u cilju sticanja novih znanja, usmjereno ka konkretnom praktičnom cilju, svrsi ili namjeni, kao što su razvoj novih ili unapređenje postojećih materijala, tehnologija i proizvoda, odnosno uvođenje novih ili poboljšanje postojećih postupaka, sistema i usluga.

Primijenjeno istraživanje može biti industrijsko istraživanje, eksperimentalni razvoj ili njihova kombinacija.

Oblasti nauka

Član 6

Naučnoistraživačka djelatnost realizuje se u sljedećim oblastima nauka: prirodno-matematičke, tehničko-tehnološke, medicinske, poljoprivredne, društvene i humanističke nauke.

Ostvarivanje naučnoistraživačke djelatnosti

Član 7

Naučnoistraživačku djelatnost ostvaruju: Crnogorska akademija nauka i umjetnosti, naučnoistraživačke ustanove, ustanove visokog obrazovanja i druga pravna i fizička lica, u skladu sa zakonom.

Djelatnost Crnogorske akademije nauka i umjetnosti uređuje se posebnim zakonom.

Upotreba rodno osjetljivog jezika

Član 8

Izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

Značenje izraza

Član 9

Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

1) **istraživanje i razvoj (IR) obuhvataju** kreativan i sistematski rad koji se preduzima sa ciljem povećanja fonda znanja i osmišljavanja novih primjena raspoloživog znanja, i moraju biti: novi, kreativni, neizvjesni, sistematski i prenosivi i/ili ponovljivi. IR obuhvata osnovno (fundamentalno) istraživanje i primijenjeno istraživanje (industrijsko istraživanje, eksperimentalni razvoj ili njihova kombinacija);

2) **industrijsko istraživanje** je planirano istraživanje ili kritički pregled u cilju sticanja novih znanja i vještina za razvoj novih proizvoda, procesa ili usluga, odnosno za postizanje značajnog poboljšanja postojećih proizvoda, procesa ili

usluga, uključujući digitalne proizvode, procese ili usluge u bilo kojoj oblasti, tehnologiji, industriji ili sektoru (koji, pored ostalog, uključuju digitalne industrije i tehnologije, kao što su super-računari, kvantne tehnologije, blockchain tehnologija, vještačka inteligencija, sajber bezbjednost, veliki podaci i tehnologije računarstva u oblaku). Industrijsko istraživanje obuhvata stvaranje sastavnih djelova složenih sistema i može uključivati izradu prototipova u laboratorijskom okruženju ili u okruženju sa simuliranim interfejsima postojećih sistema, kao i pilot-linijama, ako je to neophodno za industrijsko istraživanje, a naročito za validaciju generičke tehnologije;

3) **eksperimentalni razvoj** eksperimentalni razvoj je sticanje, kombinovanje, oblikovanje i upotreba postojećih naučnih, tehnoloških, poslovnih i drugih relevantnih znanja i vještina u cilju razvoja novih ili poboljšanih proizvoda, procesa ili usluga, uključujući digitalne proizvode, procese ili usluge u bilo kojoj oblasti, tehnologiji, industriji ili sektoru (koji, pored ostalog, uključuju digitalne industrije i tehnologije, kao što su super-računari, kvantne tehnologije, blockchain tehnologija, vještačka inteligencija, sajber bezbjednost, veliki podaci i tehnologije računarstva u oblaku ili računarstva na ivici). To može uključivati i npr. aktivnosti u cilju konceptualnog definisanja, planiranja i dokumentovanja novih proizvoda, procesa ili usluga. Eksperimentalni razvoj može obuhvatati izradu prototipova, demonstraciju, pilot projekte, testiranje i validaciju novih ili poboljšanih proizvoda, procesa ili usluga u okruženju koje odražava realne uslove iz stvarnog života gdje je osnovni cilj ostvarenje daljih tehničkih poboljšanja proizvoda, procesa ili usluga koji nisu u velikoj mjeri ustaljeni. To može uključivati i razvoj tržišno upotrebljivog prototipa ili pilot-projekta koji je nužno konačni tržišni proizvod, a preskupo ga je proizvesti da bi se upotrebljavao samo u svrhu demonstracije i validacije. Eksperimentalni razvoj ne uključuje redovne ili periodične izmjene postojećih proizvoda, proizvodnih linija, proizvodnih procesa, usluga i drugih tekućih aktivnosti, čak i ako te izmjene mogu podrazumijevati poboljšanja;

4) **interdisciplinarna ili multidisciplinarna istraživanja** podrazumijevaju naučnoistraživačku djelatnost koja obuhvata dvije ili više podoblasti i/ili oblasti nauka;

5) **naučnoistraživački projekat** je skup aktivnosti koji kreiraju pravna i/ili fizička lica, sa jasno definisanim ciljem, modelom upravljanja projektom, potrebnim resursima, vremenskim okvirom i očekivanim rezultatima, a čijim sprovođenjem se realizuju različite vrste istraživanja u određenim oblastima nauka;

6) **naučnoistraživački program** predstavlja skup naučnoistraživačkih projekata i aktivnosti, koji kreiraju naučnoistraživačke ustanove, sa jasno definisanim ciljevima i prioritetima, u određenom vremenskom periodu, kao i okvirnim planom organizacije rada, potrebnih resursa i očekivanih rezultata, a čijim se sprovođenjem realizuje strategija naučnoistraživačke djelatnosti određene naučnoistraživačke ustanove;

7) **istraživačka infrastruktura** obuhvata objekte, resurse i sa njima povezane usluge koje naučnici upotrebljavaju za sprovođenje istraživanja i razvoja, a obuhvata: naučnu opremu ili komplete instrumenata, resurse koji se zasnivaju na znanju, kao što su zbirke, arhivi ili strukturirani naučni podaci, pomoćne infrastrukture koje se zasnivaju na informacionim i komunikacionim tehnologijama, kao što su infrastruktura GRID, računarska, programerska i komunikaciona infrastruktura i druga sredstva jedinstvene prirode koja su neophodna za istraživanje;

8) **mobilitet istraživača** odnosi se na kretanje naučnika i istraživača u svrhu obavljanja naučnoistraživačke djelatnosti između naučnoistraživačkih ustanova ili

između naučnoistraživačkih ustanova i privrednog ili javnog sektora. U tom smislu, mobilnost istraživača može biti: sektorska ili intersektorska u zemlji ili inostranstvu, kao i odlazeća ili dolazeća; i

9) **naučna izvrsnost** odnosi se na naučnoistraživački rad koji je vrhunskog kvaliteta i sa potencijalom za značajna naučna otkrića, predstavljajući prekretnicu u naučnom radu kroz djelovanje vrhunskih istraživačkih timova i pojedinaca.

II. RAZVOJ I UNAPREĐENJE NAUČNOISTRAŽIVAČKE DJELATNOSTI

Strategija naučnoistraživačke djelatnosti

Član 10

Strategija naučnoistraživačke djelatnosti (u daljem tekstu: Strategija) je sektorski strateški dokument kojim se utvrđuju prioriteti naučnoistraživačke djelatnosti, strateški pravci razvoja naučnoistraživačke djelatnosti i operativni ciljevi i aktivnosti kojima se podstiče naučnoistraživačka djelatnost u Crnoj Gori.

Strategija se donosi za period od pet godina.

Strategiju usvaja Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada), na predlog organa državne uprave nadležnog za poslove nauke (u daljem tekstu: Ministarstvo), uz prethodno pribavljeno mišljenje Savjeta za naučnoistraživačku djelatnost.

Konkurs

Član 11

Sredstva iz budžeta države opredijeljena za finansiranje, odnosno sufinansiranje naučnoistraživačke djelatnosti raspodjeljuju se na osnovu javnog konkursa koji raspisuje Ministarstvo.

Konkurs iz stava 1 ovog člana objavljuje se na internet stranici Ministarstva i putem drugih relevantnih sredstava informisanja javnosti.

Uslove za odobravanje i način korišćenja sredstava iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Ocjenjivanje naučnoistraživačkih programa i projekata

Član 12

Ocjenjivanje naučnoistraživačkih programa i projekata vrše nezavisni eksperti iz oblasti nauka na koju se odnosi program, odnosno projekat, uz poštovanje načela nezavisnosti, nepristrasnosti, objektivnosti, preciznosti i konzistentnosti u ocjenjivanju.

Nezavisni eksperti određuju se sa Liste nezavisnih eksperata (u daljem tekstu: Lista), koju obrazuje Ministarstvo po osnovu javnog poziva koji se objavljuje na internet stranici Ministarstva.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, ako na Listi nema nezavisnog eksperta za oblast nauka na koju se odnosi program, odnosno projekat ili ako nezavisni ekspert sa Liste nije dostupan, Ministarstvo može pozvati nezavisne eksperte koji se nalaze na javno objavljenim listama nezavisnih eksperata Okvirnog programa Evropske unije za istraživanja i inovacije ili listama nezavisnih eksperata država sa kojima Crna Gora ima uspostavljenu bilateralnu naučno-tehnološku saradnju.

Ministarstvo je dužno da, u toku realizacije ocjenjivanja, kao i u periodu od pet godina nakon završetka ocjenjivanja, zaštiti identitet nezavisnog eksperta u cilju očuvanja integriteta i nepristrasnosti u ocjenjivanju.

Kriterijume za upis na Listu i način ocjenjivanja naučnoistraživačkih programa i projekata propisuje Ministarstvo.

Ugovor o realizaciji naučnoistraživačkog programa ili projekta

Član 13

Međusobna prava i obaveze između Ministarstva i korisnika sredstava za naučnoistraživački program ili projekat koji je pozitivno ocijenjen od strane nezavisnog eksperta i odobren za finansiranje, odnosno sufinansiranje, uređuju se ugovorom.

Informacioni sistem

Član 14

Ministarstvo uspostavlja i upravlja informacionim sistemom za oblast naučnoistraživačke djelatnosti (u daljem tekstu: Informacioni sistem za nauku i istraživanje).

U okviru Informacionog sistema za nauku i istraživanje Ministarstvo vodi evidenciju u elektronskoj formi, u skladu sa zakonom kojim se uređuje elektronska uprava.

Organi državne uprave, naučnoistraživačke ustanove, kao i pravna i fizička lica koja obavljaju naučnoistraživačku djelatnost, dužni su da, na zahtjev i na način koji utvrdi Ministarstvo, dostavljaju potrebne podatke radi vođenja evidencije iz stava 2 ovog člana.

Ministarstvo obrađuje dostavljene podatke isključivo za potrebe naučnoistraživačke djelatnosti, vršenja nadzora i obezbjeđivanja i kontrole sredstava, praćenja i analiziranja stanja u naučnoistraživačkoj djelatnosti, kao i u statističke i promotivne svrhe, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

Bliži način vođenja podataka u okviru Informacionog sistema za nauku i istraživanje, upravljanje sistemom i druga pitanja od značaja za funkcionisanje tog sistema propisuje Ministarstvo.

Savjet za naučnoistraživačku djelatnost

Član 15

Radi unapređivanja naučnoistraživačke djelatnosti obrazuje se Savjet za naučnoistraživačku djelatnost (u daljem tekstu: Savjet), kao savjetodavno tijelo Vlade.

Savjet obrazuje Vlada, na predlog Ministarstva, na period od četiri godine.

Savjet se obrazuje iz reda predstavnika Ministarstva, naučno-akademske zajednice i privrede, uz poštovanje načela ravnomjerne zastupljenosti svih oblasti nauka.

Aktom o obrazovanju Savjeta utvrđuje se broj, sastav, način izbora i razrješenja članova Savjeta i druga pitanja od značaja za rad Savjeta.

Nadležnost Savjeta

Član 16

Savjet analizira stanje i dostignuća u naučnoistraživačkoj djelatnosti i ima nadležnost da:

- 1) daje mišljenje na Strategiju;
- 2) daje preporuke na druga strateška dokumenta od značaja za oblast naučnoistraživačke djelatnosti;
- 3) daje preporuke na predloge zakona i drugih propisa iz oblasti naučnoistraživačke djelatnosti i iz drugih oblasti, a koji obezbjeđuju opšte uslove za podsticanje naučnoistraživačke djelatnosti i korišćenje njenih rezultata;
- 4) razmatra status realizacije Strategije i daje preporuke za unapređenje;

5) daje mišljenje o potrebi osnivanja javnih ustanova koje obavljaju naučnoistraživačku djelatnost;

6) daje mišljenje Savjetu za visoko obrazovanje prilikom utvrđivanja uslova i kriterijuma za izbor u akademska i naučna zvanja;

7) daje smjernice za razvoj i ulaganje u nacionalnu istraživačku infrastrukturu;

8) predlaže kriterijume za izbor projekata istraživačke infrastrukture i indikatore za praćenje rada nacionalne istraživačke infrastrukture;

9) daje preporuke za transparentno korišćenje nacionalne istraživačke infrastrukture;

10) daje mišljenje o uključivanju Crne Gore u međunarodne istraživačke infrastrukture i tijela;

11) daje preporuke za unapređenje Informacionog sistema za nauku i istraživanje;

12) saraduje sa drugim savjetima i predstavnicima Crne Gore u tijelima Evropske unije za nauku i istraživanje; i

13) razmatra i daje preporuke o drugim pitanjima od značaja za obavljanje naučnoistraživačke djelatnosti.

Rad Savjeta

Član 17

Rad Savjeta je javan.

Savjet je dužan da svoje zaključke, preporuke i mišljenja učini dostupnim javnosti.

Administrativno-tehničke poslove za potrebe Savjeta obavlja Ministarstvo.

Sredstva za rad Savjeta obezbjeđuju se iz budžeta Ministarstva.

III. NAUČNOISTRAŽIVAČKE USTANOVE

1. Zajedničke odredbe

Naučnoistraživačke ustanove

Član 18

Naučnoistraživačku djelatnost obavlja naučnoistraživačka ustanova licencirana za obavljanje naučnoistraživačke djelatnosti u skladu sa ovim zakonom.

Uslovi za izdavanje licence za obavljanje naučnoistraživačke djelatnosti

Član 19

Pravo na podnošenje zahtjeva za izdavanje licence za obavljanje naučnoistraživačke djelatnosti (u daljem tekstu: licenca) ima pravno lice upisano u Centralni registar privrednih subjekata.

U slučaju univerziteta, pravo na podnošenje zahtjeva za izdavanje licence ima organizaciona jedinica univerziteta bez obzira na to da li ima svojstvo pravnog lica ili ne.

Pravnom licu, odnosno organizacionoj jedinici univerziteta može se izdati licenca ako ima:

1) akt o osnivanju i statut;

2) naučnoistraživački program za period od pet godina;

3) odgovarajući kadar za obavljanje naučnoistraživačke djelatnosti;

4) odgovarajuću naučnoistraživačku opremu i prostor za obavljanje djelatnosti;

5) finansijska sredstva za obavljanje naučnoistraživačke djelatnosti;

- 6) relevantnu naučnu dokumentaciju; i
- 7) odgovarajuće higijensko-tehničke uslove.

Uz zahtjev za izdavanje licence dostavlja se odgovarajuća dokumentacija kojom se dokazuje ispunjenost uslova iz stava 3 ovog člana.

Provjera zahtjeva za licencu i ispunjenosti uslova za licenciranje

Član 20

Ministarstvo vrši administrativnu provjeru zahtjeva za izdavanje licence, u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva.

U okviru administrativne provjere, Ministarstvo angažuje nezavisnog eksperta radi ocjenjivanja naučnoistraživačkog programa iz člana 19 stav 3 tačka 2 ovog zakona.

Ocjenjivanje iz stava 2 ovog člana vrši se u skladu sa članom 12 ovog zakona.

Potpune zahtjeve za izdavanje licence, uz izvještaj nezavisnog eksperta kojim je pozitivno ocijenjen naučnoistraživački program, Ministarstvo prosljeđuje komisiji za licenciranje (u daljem tekstu: komisija) na dalji postupak.

Komisija

Član 21

Ministarstvo obrazuje komisiju koju čine tri člana, i to:

1) dva stalna člana, iz reda zaposlenih u Ministarstvu, u svojstvu predsjednika i sekretara komisije, i

2) jedan član – nezavisni ekspert iz oblasti nauka na koju se odnosi naučnoistraživački program iz člana 19 stav 3 tačka 2 ovog zakona.

Ministarstvo, po potrebi, može obrazovati više komisija.

Komisija ima ovlašćenje da:

1) cijeni ispunjenost uslova za izdavanje licence u skladu sa ovim zakonom;

2) organizuje obilazak podnosioca zahtjeva u cilju utvrđivanja ispunjenosti uslova za izdavanje licence; i

3) predlaže prihvatanje ili odbijanje zahtjeva za izdavanje licence.

Komisija ima pravo na naknadu za rad, u skladu sa zakonom.

Izdavanje licence

Član 22

Ministarstvo donosi rješenje o izdavanju licence u određenoj oblasti nauke, na predlog komisije.

Licenca se izdaje na period od pet godina.

Rješenje iz stava 1 ovog člana objavljuje se u „Službenom listu Crne Gore“.

Ovlašćenja komisije u toku realizacije naučnoistraživačkog programa

Član 23

U toku realizacije naučnoistraživačkog programa, komisija:

1) prati realizaciju naučnoistraživačkog programa kroz godišnje izvještaje naučnoistraživačke ustanove i obilaske ustanove ako utvrdi da su potrebni, o čemu sačinjava izvještaj i dostavlja ga Ministarstvu;

2) provjerava ispunjenost uslova za izdavanje licence iz člana 19 stav 3 ovog zakona, najmanje jednom godišnje; i

3) obavlja druge poslove koji se odnose na praćenje realizacije naučnoistraživačkog programa.

Obnavljanje licence

Član 24

Nakon isteka perioda na koji je licenca izdata, naučnoistraživačka ustanova podnosi Ministarstvu zahtjev za obnavljanje licence.

Pored dokaza o ispunjenosti uslova iz člana 19 stav 3 ovog zakona, naučnoistraživačka ustanova dužna je da, uz zahtjev iz stava 1 ovog člana, podnese izvještaj o realizaciji naučnoistraživačkog programa po osnovu koga joj je izdata licenca, kao i novi naučnoistraživački program za narednih pet godina.

Izvještaj i novi naučnoistraživački program iz stava 2 ovog člana ocjenjuje nezavisni ekspert u skladu sa članom 12 ovog zakona.

Podzakonski akt

Član 25

Bliže uslove za izdavanje i obnavljanje licence, kao i način podnošenja zahtjeva za izdavanje i obnavljanje licence propisuje Ministarstvo.

Oduzimanje licence

Član 26

Ministarstvo će oduzeti licencu:

1) na predlog komisije, kad komisija utvrdi da naučnoistraživačka ustanova ne ispunjava uslove iz člana 19 stav 3 ovog zakona; i/ili

2) u slučaju kad naučnoistraživačka ustanova ne dostavlja i/ili ne ažurira podatke neophodne za vođenje evidencije u okviru Informacionog sistema za nauku i istraživanje, u skladu sa ovim zakonom.

Rješenje o oduzimanju licence, pored podataka propisanih zakonom, sadrži i razlog zbog kojeg se licenca oduzima.

Registar licenciranih naučnoistraživačkih ustanova

Član 27

Ministarstvo vodi Registar licenciranih naučnoistraživačkih ustanova (u daljem tekstu: Registar) u elektronskoj formi.

Registar se objavljuje na internet stranici Ministarstva.

Bliži sadržaj Registra propisuje Ministarstvo.

2. Javne naučnoistraživačke ustanove

Osnivanje javne naučnoistraživačke ustanove

Član 28

Odluku o osnivanju, odnosno ukidanju javne naučnoistraživačke ustanove donosi Vlada, odnosno nadležni organ jedinice lokalne samouprave.

U slučaju statusnih promjena ili ukidanja javne naučnoistraživačke ustanove, pribavlja se mišljenje organa upravljanja te ustanove.

Organ upravljanja

Član 29

Organ upravljanja javne naučnoistraživačke ustanove je upravni odbor.

Upravni odbor javne naučnoistraživačke ustanove ima pet članova i čine ga: tri predstavnika osnivača, koje određuje Vlada, odnosno nadležni organ jedinice lokalne samouprave i dva predstavnika zaposlenih u ustanovi.

Način izbora i razrješenja, trajanje mandata, kao i način rada i odlučivanja upravnog odbora uređuje se statutom javne naučnoistraživačke ustanove.

Saglasnost na statut i akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji

Član 30

Saglasnost na statut i akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta javne naučnoistraživačke ustanove daje Vlada, odnosno nadležni organ jedinice lokalne samouprave.

Nadležnost upravnog odbora

Član 31

Upravni odbor javne naučnoistraživačke ustanove:

- 1) utvrđuje poslovnu politiku;
- 2) donosi godišnji finansijski plan;
- 3) usvaja periodični i godišnji finansijski izvještaj;
- 4) bira i razrješava direktora ustanove;
- 5) donosi statut, akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta i druge akte;
- 6) donosi odluku o raspolaganju sredstvima do iznosa utvrđenog statutom ustanove;
- 7) analizira rad organa rukovođenja; i
- 8) obavlja i druge poslove u skladu sa zakonom i statutom ustanove.

Godišnji izvještaj o radu javne naučnoistraživačke ustanove

Član 32

Upravni odbor javne naučnoistraživačke ustanove dužan je da godišnji izvještaj o radu dostavi osnivaču do kraja prvog kvartala tekuće za prethodnu godinu.

Direktor

Član 33

Organ rukovođenja javne naučnoistraživačke ustanove je direktor.

Direktor je odgovoran za efikasan i kvalitetan rad javne naučnoistraživačke ustanove, kao i za rukovođenje u okviru poslovne politike utvrđene od strane upravnog odbora.

Direktor se bira na period od četiri godine, na osnovu javnog konkursa i podnesenog programa razvoja ustanove.

Nadležnost, bliži uslovi za izbor i razrješenje direktora i druga pitanja od značaja za rad direktora uređuju se statutom javne naučnoistraživačke ustanove.

3. Privatne naučnoistraživačke ustanove

Osnivanje

Član 34

Privatnu naučnoistraživačku ustanovu može da osnuje domaće i strano pravno ili fizičko lice.

Autonomija

Član 35

Organ upravljanja, organ rukovođenja i stručni organ privatne naučnoistraživačke ustanove, njihova nadležnost, broj, sastav, način izbora i razrješenja, trajanje mandata, kao i način rada i odlučivanja uređuje se statutom ustanove.

IV. NAUČNOISTRAŽIVAČKO OSOBLJE

Obavljanje naučnoistraživačke djelatnosti

Član 36

Naučnoistraživačku djelatnost obavljaju lica sa naučnim zvanjem i saradnici u istraživanju u skladu sa ovim zakonom, kao i lica izabrana u akademska zvanja i saradnici u nastavi u skladu sa zakonom kojim se uređuje visoko obrazovanje.

Naučnoistraživačku djelatnost može obavljati i lice koje ima najmanje VI nivo kvalifikacije obrazovanja, obima 180 ECTS, a koje nije birano u naučno zvanje u smislu ovog zakona.

Naučna zvanja

Član 37

Naučna zvanja su: naučni saradnik, viši naučni saradnik i naučni savjetnik.

Naučna zvanja iz stava 1 ovog člana uporediva su sa akademskim zvanjima, i to:

- 1) naučni saradnik – akademsko zvanje docent;
- 2) viši naučni saradnik – akademsko zvanje vanredni profesor; i
- 3) naučni savjetnik – akademsko zvanje redovni profesor.

Izbor u naučna zvanja

Član 38

Izbor u naučno zvanje vrši se u skladu sa uslovima i kriterijumima za izbor u akademska i naučna zvanja, koje utvrđuje Savjet za visoko obrazovanje u skladu sa zakonom.

Lice koje je zaposleno u ustanovi visokog obrazovanja u Crnoj Gori bira se u naučno zvanje na toj ustanovi, shodnom primjenom odredbi zakona kojim se uređuje visoko obrazovanje.

Izbor u naučno zvanje lica koje nije zaposleno u ustanovi visokog obrazovanja u Crnoj Gori vrši se na univerzitetu u Crnoj Gori, shodnom primjenom odredbi zakona kojim se uređuje visoko obrazovanje.

Postupak za izbor, odnosno reizbor u naučno zvanje, pokreće se na zahtjev naučnoistraživačke ustanove ili lica koje ispunjava uslove i kriterijume iz stava 1 ovog člana.

Saradnici u istraživanju

Član 39

Saradnici u istraživanju su lica koja se biraju na osnovu javnog konkursa, u skladu sa statutom naučnoistraživačke ustanove, i mogu biti:

- 1) mlađi saradnik u istraživanju – student postdiplomskih master studija koji je završio dodiplomske ili postdiplomske specijalističke studije;
- 2) saradnik u istraživanju – lice koje je steklo zvanje master do upisa na doktorske studije;
- 3) viši saradnik u istraživanju – student doktorskih studija; ili
- 4) saradnik u istraživanju - postdoktorand – lice koje je steklo zvanje doktor nauka ili doktor umjetnosti na fakultetu i akademiji za likovnu, primijenjenu, muzičku i dramsku umjetnost, odnosno master umjetnosti za oblasti za koje se ne organizuju doktorske studije.

Saradnici u istraživanju iz stava 1 ovog člana zaključuju sa naučnoistraživačkom ustanovom ugovor o radu na određeno vrijeme, najduže do pet godina.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, ugovor o radu za višeg saradnika u istraživanju može biti produžen na dodatni period do dvije godine, a saradniku u istraživanju - postdoktorandu, ako je ispunio uslove za izbor u naučno zvanje, na dodatni period do izbora u zvanje naučnog saradnika.

Bliži uslovi, način i postupak izbora saradnika u istraživanju utvrđuju se statutom naučnoistraživačke ustanove.

V. PODSTICANJE IZVRSNOSTI NAUČNOISTRAŽIVAČKOG RADA

Podsticanje izvrsnosti

Član 40

Ministarstvo podstiče izvrsnost naučnoistraživačkog rada dodjelom statusa centra izvrsnosti i dodjelom nagrada za dostignuća u oblasti naučnoistraživačke djelatnosti.

Centar izvrsnosti

Član 41

Ministarstvo dodjeljuje status centra izvrsnosti naučnoistraživačkoj ustanovi, odsjeku/sektoru/jedinici u naučnoistraživačkoj ustanovi ili naučnoistraživačkom timu koji predvodi naučnoistraživačka ustanova.

Status centra izvrsnosti dodjeljuje se na osnovu predloženog projekta koji dostavlja naučnoistraživačka ustanova iz stava 1 ovog člana, i to za vrijeme trajanja projekta, odnosno za period od tri do pet godina.

Uslovi i kriterijumi koje projekat iz stava 2 ovog člana treba da ispunjava su da:

1) ima plan istraživanja koji je usmjeren na postizanje naučnih otkrića koja mogu značajno promijeniti postojeće naučne ili tehnološke paradigme;

2) stvara nova saznanja, tehnologije i metode koji mogu unaprijediti efikasnost, konkurentnost i rast privrede i društva u cjelini;

3) postoji visoka naučna produktivnost i međunarodna prepoznatljivost naučnoistraživačkog tima;

4) ima plan za razvoj nove generacije mladih izvrsnih naučnika i istraživača;

5) ima istraživačke aktivnosti kroz učešće na nacionalnim, regionalnim i međunarodnim programima i projektima, uz plan za privlačenje finansiranja kroz evropske i druge međunarodne fondove;

6) ima ostvarenu interdisciplinarnost ili multidisciplinarnost; i

7) ima obezbijeđenu istraživačku infrastrukturu sa planom njenog unapređenja.

Bliže uslove i kriterijume za dodjelu statusa centra izvrsnosti propisuje Ministarstvo.

Nagrade za dostignuća u oblasti naučnoistraživačke djelatnosti

Član 42

Nagrade za dostignuća u oblasti naučnoistraživačke djelatnosti, Ministarstvo može dodijeliti:

1) najuspješnijem naučniku;

2) najuspješnijem mladom naučniku do 35 godina života; i

3) najuspješnijoj naučnoistraživačkoj ustanovi.

Nagrade iz stava 1 ovog člana mogu se dodijeliti u dvije kategorije, i to za:

1) prirodno-matematičke, tehničko-tehnološke, medicinske i poljoprivredne nauke; i

2) društvene i humanističke nauke.

Nagrade iz stava 1 ovog člana dodjeljuju se jednom godišnje za dostignuća ostvarena u godini u kojoj se nagrada dodjeljuje.

Bliže uslove i kriterijume za dodjelu nagrada iz stava 1 ovog člana, kao i iznose nagrada propisuje Ministarstvo.

VI. FINANSIRANJE

Finansiranje, odnosno sufinansiranje naučnoistraživačke djelatnosti

Član 43

Naučnoistraživačka djelatnost može se finansirati, odnosno sufinansirati iz budžeta države, jedinica lokalne samouprave, sredstava naučnoistraživačkih ustanova, donacija i drugih izvora u skladu sa zakonom, kao i kroz nacionalne i međunarodne programe i projekte koji se realizuju u Crnoj Gori.

Finansiranje, odnosno sufinansiranje naučnoistraživačke djelatnosti iz budžeta države podrazumijeva dodjelu sredstava za:

1) nacionalne ili međunarodne naučnoistraživačke programe i projekte koje realizuju naučnoistraživačke ustanove; i

2) druge aktivnosti naučnika i istraživača kojima se podstiče naučnoistraživački rad i koji su od značaja za obavljanje naučnoistraživačke djelatnosti.

Poreske olakšice

Član 44

Uvoz opreme koja služi za obavljanje naučnoistraživačke djelatnosti, može se osloboditi obaveze plaćanja carine i poreza na dodatu vrijednost, na osnovu mišljenja ministarstva nadležnog za poslove nauke.

VII. NADZOR

Nadzor

Član 45

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši Ministarstvo.

VIII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Rok za donošenje podzakonskih akata

Član 46

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od 120 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja podzakonskih akata iz stava 1 ovog člana primjenjivaće se propisi doneseni na osnovu Zakona o naučnoistraživačkoj djelatnosti („Službeni list CG“, br. 80/10, 57/14 i 82/20), ako nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Rok za obrazovanje Savjeta

Član 47

Savjet će se obrazovati u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do obrazovanja Savjeta, funkciju Savjeta u skladu sa ovim zakonom, obavljaće Savjet za naučnoistraživačku djelatnost obrazovan na osnovu Zakona o naučnoistraživačkoj djelatnosti („Službeni list CG“, br. 80/10, 57/14 i 82/20).

Započeti postupci

Član 48

Postupci za izdavanje i obnavljanje licenci i dodjelu statusa centra izvrsnosti započeti u skladu sa Zakonom o naučnoistraživačkoj djelatnosti („Službeni list CG“, br. 80/10, 57/14 i 82/20), okončaće se u skladu sa ovim zakonom.

Relicenciranje

Član 49

Naučnoistraživačke ustanove koje na dan stupanja na snagu ovog zakona imaju licencu izdatu u skladu sa Zakonom o naučnoistraživačkoj djelatnosti („Službeni list CG“, br. 80/10, 57/14 i 82/20), dužne su da Ministarstvu dostave zahtjev za relicenciranje u roku od 180 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Prestanak važenja

Član 50

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o naučnoistraživačkoj djelatnosti („Službeni list CG“, br. 80/10, 57/14 i 82/20).

Stupanje na snagu

Član 51

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

MINISTARSTVO PROSVJETE, NAUKE I INOVACIJA

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ JAVNOJ RASPRAVI O NACRTU ZAKONA O NAUČNOISTRAŽIVAČKOJ DJELATNOSTI

Vrijeme trajanja javne rasprave: od 1. novembra 2024. godine do 20. novembra 2024. godine.

Javna rasprava o Nacrtu Zakona o naučnoistraživačkoj djelatnosti počela je 1. novembra 2024. godine, objavljivanjem Javnog poziva na internet stranici Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija i portalu e-uprave i trajala je dvadeset dana. U toku Javne rasprave organizovan je Okrugli sto, sjednica Savjeta za naučnoistraživačku djelatnost, kao i sastanak sa predstavnicima naučnih instituta i konsultacije sa predstavnicima Univerziteta Donja Gorica.

Ovlašćeni predstavnici ministarstva koji su učestvovali u javnoj raspravi: Državna sekretarka u Ministarstvu prosvjete, nauke i inovacija, mr Marijeta Barjaktarović Lanzardi i vršiteljka dužnosti generalne direktorice za naučnoistraživačku djelatnost, mr Marica Melović.

Okrugli sto povodom Javne rasprave o Nacrtu Zakona o naučnoistraživačkoj djelatnosti održan je 18. novembra 2024. godine sa početkom u 9 časova, u Velikoj sali Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija.

Vršiteljka dužnosti generalne direktorice za naučnoistraživačku djelatnost mr Marica Melović predstavila je proces izrade Nacrta Zakona o naučnoistraživačkoj djelatnosti, ističući da se Radna grupa koja je radila na izradi ovog Zakona sastojala od predstavnika svih univerziteta, predstavnika Ministarstva finansija, Fonda za inovacije Crne Gore, Privredne komore Crne Gore, Crnogorske akademije nauka i umjetnosti, Instituta za biologiju mora, NVO sektora, kao i predstavnika iz Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija.

Takođe, na Okruglom stolu predstavljeni su svi segmenti Zakona o naučnoistraživačkoj djelatnosti, kao i djelovi koji će biti naknadno unijeti u Predlog Zakona o naučnoistraživačkoj djelatnosti u skladu sa pristiglim primjedbama/sugestijama/komentarima.

Okruglom stolu je, osim službenika/ca Direktorata za naučnoistraživačku djelatnost, Direktorata za inovacije i pametnu specijalizaciju i Direktorata za međunarodnu saradnju, evropske integracije i EU fondove Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija, prisustvovao i predstavnik naučnoistraživačke ustanove „Center for Finance“, mr Ilija Mugoša.

Na Okruglom stolu nijesu iznijeti dodatni predlozi, primjedbe i sugestije na Nacrt Zakona o naučnoistraživačkoj djelatnosti.

Nakon Okruglog stola održana je sjednica Savjeta za naučnoistraživačku djelatnost, gdje su date preporuke za unapređenje teksta u dijelu definicija, nadležnosti Savjeta, uslova za licenciranje naučnoistraživačkih ustanova, te izbora u naučna zvanja i statusa saradnika u istraživanju.

Zbog važnosti definisanja uloge i statusa „saradnika u istraživanju“, te zaprimljenih komentara od strane naučnih instituta, Ministarstvo je pozvalo predstavnike/ce instituta da prisustvuju posebnom

sastanku na temu statusa istraživača/saradnika u istraživanju, koji je održan 20. novembra 2024. godine u prostorijama Ministarstva. Predmetnom sastanku prisustvovao je mr Nikola Zečević sa Instituta za napredne studije – Univerzitet Crne Gore.

Nakon unapređenja zakonskog rješenja i odredbi koje se odnose na saradnike u istraživanju, mr Marica Melović, v.d. generalne direktorice za naučnoistraživačku djelatnost, uputila je elektronskim putem nacrt novog člana na komentare predstavnicima/cama naučnih instituta (22. novembar 2024. godine), ali do naznačenog roka nije pristigao nijedan komentar.

Takođe, 19. novembra 2024. godine obavljene su konsultacije sa predstavnicima Univerziteta Donja Gora, koje je zastupala dr Sandra Tinaj, u dijelu koji se odnosi na definiciju centara izvrsnosti i njihov status, pa je zaključeno da treba biti riječ o statusu koji Ministarstvo dodjeljuje na osnovu jasno utvrđenih uslova i procesa međunarodne evaluacije, a da naknadno Ministarstvo treba kroz program iz člana 11 da podržava njihov razvoj. Suština ovakvog rješenja je da centar izvrsnosti ne zavisi isključivo od odobrenog programa centra izvrsnosti od strane Ministarstva, već da on na osnovu jasnih kriterijuma stiže status, a da u dijelu njegovog finansiranja postoji jasno otvorena mogućnost i finansiranja iz međunarodnih izvora, posebno EU programa, te da nije uslovljen isključivo dodjelom sredstava iz nacionalnog budžeta, što je prihvaćeno od strane Ministarstva.

Svjetska banka je dala komentare i preporuke na Nacrt Zakona o naučnoistraživačkoj djelatnosti u okviru projekta BEST Public sector in Montenegro (*Building on Effective Sustainable and Transformational Public Sector*), finansiranog od strane Evropske unije.

Podaci o broju i strukturi učesnika u javnoj raspravi: Pisane primjedbe, komentari i sugestije u definisanom roku je dostavilo 12 predstavnika i predstavnica naučnoistraživačke zajednice iz 3 naučnoistraživačke ustanove.

Rezime dostavljenih primjedbi, predloga i sugestija, sa navedenim razlozima njihovog prihvatanja, odnosno neprihvatanja:

RB	PODNOŠILAC	PRIMJEDBE, PREDLOZI I SUGESTIJE	OBRAZLOŽENJE	ODGOVOR
1.	Institut za napredne studije Univerzitet Crne Gore - mr Feđa Pavlović mr Nikola Zečević	<p><u>Primjedba/predlog/sugestija I:</u> Član 31 predloženog Nacrta Zakona izmijeniti na način da se uvaži ekvivalencija u statusu, pravima i uslovima zaposlenja saradnika u istraživanju i saradnika u nastavi. Stoga predlažemo da član 31 definiše pravila zapošljavanja saradnika u istraživanju na istovjetan način kako su definisana pravila zapošljavanja saradnika u nastavi u Nacrtu Zakona o visokom obrazovanju.</p> <p>Dakle, Glavu IV predloženog Nacrta Zakona, pod nazivom "ISTRAŽIVAČKA I NAUČNA ZVANJA", dopuniti članom kojim bi se definisao radni odnos saradnika u istraživanju na način da taj odnos bude ekvivalentan radnom odnosu saradnika u nastavi, onako kako je to predviđeno članovima 95 i 96 predloženog Nacrta Zakona o visokom obrazovanju.</p>	<p><u>Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije I:</u> Postojeća ekvivalencija u statusu, pravima i uslovima zaposlenja saradnika u istraživanju i saradnika u nastavi proističe iz ekvivalencije akademskih i naučnih zvanja, koja je kodifikovana u postojećem zakonodavstvu. Princip uporedivosti zvanja, koji važi za redovne profesore i naučne savjetnike, za vanredne profesore i više naučne saradnike, za docente i naučne saradnike, važi – i morao bi da važi – i za saradnike u nastavi i saradnike u istraživanju. Na ovom principu uporedivosti i ekvivalencije počiva institucionalna arhitektura univerziteta kao ustanove koja je ujedno i obrazovna i naučnoistraživačka, i čije su obje funkcije podjednako značajne za njenu društvenu ulogu.</p> <p>Predložene odredbe Nacrta Zakona su diskriminišuće i grubo narušavaju princip jednakosti i ravnopravnosti saradnika u istraživanju i saradnika u nastavi, svodeći saradnike u istraživanju na status spoljnih saradnika tj. saradnika na projektima, dodatno stvarajući pravnu nesigurnost u pogledu njihovih radnih prava, čime se u budućnosti otvara prostor za dalju primjenu dvostrukih standarda, kao i za eventualno narušavanje principa ekvivalencije između akademskih i naučnih zvanja.</p>	<p><u>Odgovor na primjedbu I:</u> Ponudeno zakonsko rješenje nije na adekvatan način protumačeno od strane podnosioca primjedbe, zbog čega su obavljene naknadne konsultacije 20. novembra 2024. godine.</p> <p>Saradnici u istraživanju u skladu sa ovim Zakonom definišu se kao lica koja se biraju na osnovu javnog konkursa, u skladu sa statutom organizacije, radi angažovanja na naučnoistraživačkom programu ili projektu. Što je saglasno uslovima za saradnika u nastavi utvrđenog u Nacrtu Zakona o visokom obrazovanju član 95.</p> <p>U dijelu naučnoistraživačkog projekta, ovakvo rješenje omogućava mladim istraživačima/u ranoj fazi karijere da na ovaj način iskoriste mogućnost zapošljavanja po osnovu ugovora o radu u okviru naučnoistraživačkih projekata koji se finansiraju iz budžeta i/ili međunarodnih izvora, ali i omogućeno je da isti budu zapošljeni po osnovu ugovora o radu za obavljanje istraživanja za koje je licencirana naučnoistraživačka organizacija dobila licencu. Razumjeli smo da je postojalo nerazumijevanje pojma „naučnoistraživački program“. Ovaj program podrazumijeva program koji organizacija podnosi kao uslov za licenciranje, te je isti predviđen na period od pet godina, nakon čega ustanova može da se relicencira. U suštini ovaj program sadrži sve ono što je naučnoistraživačka djelatnost organizacije i gdje istraživač može biti zapošljen. S tim u</p>

				<p>vezi, u članu 31, stav 3 navodi se: Saradnici u istraživanju zaključuju ugovor o radu na određeno vrijeme sa naučnom organizacijom, a najduže do pet godina.</p> <p>Takođe, kako bi se jasno diferencirala razlika u njihovom iskustvu, novim rješenjem uvedene su različite kategorije statusa, odnosno dodjeljuje im se različiti status:</p> <ul style="list-style-type: none"> - student postdiplomskih master studija koji je završio dodiplomske ili postdiplomske specijalističke studije, čime stiče status – mlađi saradnik u istraživanju; - lice koje je steklo zvanje master do upisa na doktorske studije, čime stiče status – saradnik u istraživanju; - student doktorskih studija, čime stiče status – viši saradnik u istraživanju; ili - lice koje je steklo naučno zvanje doktor nauka ili doktor umjetnosti na fakultetu i akademiji za likovnu, primijenjenu, muzičku i dramsku umjetnost, odnosno master umjetnosti za oblasti za koje se ne organizuju doktorske studije, čime stiče status – saradnik u istraživanju – postdoktorand. <p>Bliži uslovi, način i postupak saradnika u istraživanju utvrđuju se statutom organizacije.</p> <p>Saradnici u istraživanju zaključuju ugovor o radu na određeno vrijeme sa naučnoistraživačkom organizacijom, a najduže do pet godina.</p>
--	--	--	--	--

		<p><u>Primjedba/predlog/sugestija 2:</u> Član 28 predloženog Nacrta Zakona, u stavu I, dopuniti dijelom koji se odnosi na istraživačka zvanja, tako da glasi: "Naučnoistraživačku djelatnost obavljaju lica sa naučnim zvanjem i lica sa istraživačkim zvanjem, u skladu sa ovim zakonom, kao i lica izabrana u akademska zvanja i saradnici u nastavi u skladu sa zakonom kojim se uređuje visoko obrazovanje." Glavu IV predloženog Nacrta Zakona, pod nazivom "ISTRAŽIVAČKA I NAUČNA ZVANJA", dopuniti članom kojim bi se definisala istraživačka zvanja – istraživač i viši istraživač – kao i uslovi za izbor u ta zvanja, a sadržaj Glave IV i ostatka teksta predloženog Nacrta Zakona dopuniti tj. promijeniti tako da sadrži odredbe koje bi se odnosile na istraživačka zvanja.</p>	<p><u>Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 2:</u> Glava IV predloženog Nacrta Zakona nosi naziv "ISTRAŽIVAČKA I NAUČNA ZVANJA", čime dati Nacrt jasno prepoznaje podjelu na naučna i istraživačka zvanja, koja postoji u praksi i koja je kodifikovana u važećem zakonodavstvu. Međutim, ni pomenuta Glava IV ni ostatak teksta predloženog Nacrta ne sadrže nikakve odredbe koje se odnose na istraživačka zvanja, što za posledicu ima suštinsko ukidanje ove kategorije. Bilo da se radi o svjesnoj namjeri autora predloženog Nacrta ili naprosto o previdu, smatramo da ne postoji nikakvo opravdanje da se postojeća kategorija istraživačkih zvanja, koja uključuje zvanja istraživač i viši istraživač, ignoriše u tekstu predloženog Nacrta – pogotovo u onom njegovom dijelu (Glava IV) koji svojim nazivom (ISTRAŽIVAČKA I NAUČNA ZVANJA) tu kategoriju uvodi i na nju eksplicitno referiše. Podsjećamo – svrha postojeće diferencijacije između istraživača i viših istraživača je da uvaži razlike u iskustvu i stepenu naučnih kompetencija unutar ove grupacije, te da motiviše produktivnost saradnika u istraživanju u ranoj fazi njihove naučnoistraživačke karijere. Kao takva, istraživačka zvanja dio su institucionalnog uređenja u skladu sa kojim godinama funkcionišu sva tri naučna instituta u sklopu Univerziteta Crne Gore. Kao zaposleni sa iskustvom rada na jednoj od ove tri ustanove, Institutu za napredne studije, ne vidimo nikakvu potrebu da se u ovom segmentu postojeće uređenje mijenja. Takođe, imajući u vidu minoran broj osoblja u istraživačkom zvanju na koje bi se predložene izmjene odnosile – njih je u ovom trenutku svega dvanaest, od preko 1.100 zaposlenih na Univerzitetu Crne Gore – ne vidimo nikakav iole kredibilan fiskalni argument kojim bi se opravdale predložene izmjene. Stoga se snažno protivimo ničim izazvanom i neopravdanom</p>	<p><u>Odgovor na primjedbu 2:</u> Predlog se prihvata kroz unaprijeđenu verziju člana 31 u Nacrt Zakona, kao u odgovoru na primjedbu 1, gdje se sada uvažavajući definišu status mlađeg saradnika u istraživanju, saradnika u istraživanju, višeg saradnika u istraživanju, kao i saradnika u istraživanju-postdoktoranda, a u skladu sa diferencijacijom između istraživača u pogledu iskustva i stepena naučnih kompetencija. Takođe, bliži uslovi, način i postupak izbora saradnika utvrđuju se statutom organizacije.</p>
--	--	---	--	---

			pokušaju naprasnog restrukturiranja principa po kojima naše ustanove rade i u svojim oblastima ostvaruju rezultate.	
2.	<p>Istorijski institut Crne Gore</p> <p>mr Filip Vučetić mr Ivan Radulović mr Ljubomir Popović mr Aleksandar Čuković</p> <p>Podrška od strane naučnog sektora sa zvanjima u Istorijском institutu Univerziteta Crne Gore</p> <p>dr Radenko Šćekić dr Žarko Leković dr Darko Bakić dr Jelisaveta Blagojević</p>	<p><u>Primjedba/predlog/sugestija 1:</u></p> <p>Član 31 predloženog Nacrta Zakona izmijeniti na način da se uvaži ekvivalencija u statusu, pravima i uslovima zaposlenja saradnika u istraživanju i saradnika u nastavi. Stoga predlažemo da član 31 definiše pravila zapošljavanja saradnika u istraživanju na istovjetan način kako su definisana pravila zapošljavanja saradnika u nastavi u Nacrtu Zakona o visokom obrazovanju.</p> <p>Dakle, Glavu IV predloženog Nacrta Zakona, pod nazivom "ISTRAŽIVAČKA I NAUČNA ZVANJA", dopuniti članom kojim bi se definisao radni odnos saradnika u istraživanju na način da taj odnos bude ekvivalentan radnom odnosu saradnika u nastavi, onako kako je to predviđeno članovima 95 i 96 predloženog Nacrta Zakona o visokom obrazovanju.</p> <p><u>Primjedba/predlog/sugestija 2:</u></p> <p>Član 28 predloženog Nacrta Zakona, u stavu I, dopuniti dijelom koji se odnosi na istraživačka zvanja, tako da glasi: "Naučnoistraživačku djelatnost obavljaju lica sa naučnim zvanjem i lica sa istraživačkim zvanjem, u skladu sa ovim zakonom, kao i lica izabrana u akademska zvanja i saradnici u nastavi u</p>	<p><u>Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 1:</u></p> <p>Postojeća ekvivalencija u statusu, pravima i uslovima zaposlenja saradnika u istraživanju i saradnika u nastavi proističe iz ekvivalencije akademskih i naučnih zvanja, koja je kodifikovana u postojećem zakonodavstvu. Princip uporedivosti zvanja, koji važi za redovne profesore i naučne savjetnike, za vanredne profesore i više naučne saradnike, za docente i naučne saradnike, važi — i morao bi da važi — i za saradnike u nastavi i saradnike u istraživanju. Na ovom principu uporedivosti i ekvivalencije počiva institucionalna arhitektura univerziteta kao ustanove koja je ujedno i obrazovna i naučnoistraživačka, i čije su obje funkcije podjednako značajne za njenu društvenu ulogu.</p> <p>Predložene odredbe Nacrta Zakona su diskriminišuće i grubo narušavaju princip jednakosti i ravnopravnosti saradnika u istraživanju i saradnika u nastavi, svodeći saradnike u istraživanju na status spoljnih saradnika tj. saradnika na projektima, dodatno stvarajući pravnu nesigurnost u pogledu njihovih radnih prava, čime se u budućnosti otvara prostor za dalju primjenu dvostrukih standarda, kao i za eventualno narušavanje principa ekvivalencije između akademskih i naučnih zvanja.</p> <p><u>Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 2:</u></p> <p>Glava IV predloženog Nacrta Zakona nosi naziv "ISTRAŽIVAČKA I NAUČNA ZVANJA", čime dati Nacrt jasno prepoznaje podjelu na naučna i istraživačka zvanja, koja postoji u praksi i koja je kodifikovana u važećem zakonodavstvu. Međutim, ni pomenuta Glava IV ni ostatak teksta predloženog Nacrta ne sadrže nikakve odredbe koje se odnose na</p>	<p><u>Odgovor na primjedbu 1:</u></p> <p>Odgovor je dat u odgovoru na primjedbu 1 Instituta za napredne studije.</p> <p>S obzirom da saradnici u istraživanju i saradnici u nastavi ne obavljaju istu vrstu djelatnosti, nije potrebno vršiti ekvivalenciju između ovih kategorija. Nivo obrazovanja koji moraju ispuniti je uporediv, kao i prava iz radnog odnosa, što je ključno.</p> <p><u>Odgovor na primjedbu 2:</u></p> <p>Odgovor dat kroz primjedbu 2 Instituta za napredne studije.</p>

		<p>skladu sa zakonom kojim se uređuje visoko obrazovanje.” Glavu IV predloženog Nacrta Zakona, pod nazivom “ISTRAŽIVAČKA I NAUČNA ZVANJA” dopuniti članom kojim bi se definisala istraživačka zvanja — istraživač i viši istraživač — kao i uslovi za izbor u ta zvanja, a sadržaj Glave IV i ostatka teksta predloženog Nacrta Zakona dopuniti tj. promijeniti tako da sadrži odredbe koje bi se odnosile na istraživačka zvanja.</p>	<p>istraživačka zvanja, što za posljedicu ima suštinsko ukidanje ove kategorije. Bilo da se radi o svjesnoj namjeri autora predloženog Nacrta ili naprosto o previdu, smatramo da ne postoji nikakvo opravdanje da se postojeća kategorija istraživačkih zvanja, koja uključuje zvanja istraživač i viši istraživač, ignoriše u tekstu predloženog Nacrta — pogotovo u onom njegovom dijelu (Glava IV) koji svojim nazivom (ISTRAŽIVAČKA I NAUČNA ZVANJA) tu kategoriju uvodi i na nju eksplicitno referiše. Podsjećamo — svrha postojeće diferencijacije između istraživača i viših istraživača je da uvaži razlike u iskustvu i stepenu naučnih kompetencija unutar ove grupacije, te da motiviše produktivnost saradnika u istraživanju u ranoj fazi njihove naučnoistraživačke karijere. Kao takva, istraživačka zvanja dio su institucionalnog uređenja u skladu sa kojim decenijama funkcionišu sva tri naučna instituta u sklopu Univerziteta Crne Gore. Kao zaposleni sa iskustvom rada na jednoj od ove tri ustanove, Istorijskom institutu Crne Gore, ne vidimo nikakvu potrebu da se u ovom segmentu postojeće uređenje mijenja. Takode, imajući u vidu minoran broj osoblja u istraživačkom zvanju na koje bi se predložene izmjene odnosile — njih je u ovom trenutku svega dvanaest, od preko 1.100 zaposlenih na Univerzitetu Crne Gore — ne vidimo nikakav iole kredibilan fiskalni argument kojim bi se opravdale predložene izmjene. Stoga se snažno protivimo ničim izazvanom i neopravdanom pokušaju naprasnog restrukturiranja principa po kojima naše ustanove rade i u svojim oblastima ostvaruju rezultate.</p>	
3.	<p>Institut za napredne studije Univerzitet Crne Gore</p> <p>dr Bojan Baća</p>	<p><u>Primjedba/predlog/sugestija 1:</u> U leksikon zakona, “Značenje izraza” u članu 3, uvesti i definisati pojam “postdoktoranta”, odnosno “postdoktoranda”. Takođe, treba ga uvesti i u sam tekst zakona posebno kada se radi</p>	<p><u>Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 1:</u> U današnje vrijeme gotovo da svaki ozbiljniji univerzitet u inostranstvu traži od dvije do četiri godine postdokorskog iskustva kao jedan od uslova za izbor u zvanje. Strategija naučnoistraživačke djelatnosti</p>	<p><u>Odgovor na primjedbu 1:</u> Primjedba se prihvata u blago terminološki izmijenioj formi.</p> <p>U aktuelnom članu 31 nacrta Zakona prepoznaje se saradnik u istraživanju-postdoktorand, koji podrazumijeva lica koja su</p>

		<p>o definisanju istraživačkih zvanja, gdje istraživačko zvanje za osobu sa akademskim nazivom doktora nauka može biti "istraživač-postdoktorant".</p>	<p>2024–2028 prepoznala je "postdoktorante", pa se u njoj govori o dodjeljivanju "stipendija za postdoktorska istraživanja" i o razvoju "programa za postdoktorske studije".</p> <p>U tom smislu, u članu nacrtu zakona koji reguliše istraživačka zvanja, odnosno pozicije saradnika u istraživanju, treba dodati i formulaciju tipa: "U zvanje istraživača-postdoktoranta može biti izabrano lice koje ima akademski naziv doktora nauka i objavljene naučne radove." Ovo bi značajno olakšalo poziciju univerziteta da raspisuje (vremenski ograničene) postdoktorske pozicije, posebno u cilju privlačenja stranih (mladih) istraživača sa diplomom doktora nauka.</p>	<p>angažovana na naučnoistraživačkom programu ili projektu, a koja su stekla naučno zvanje doktor nauka ili doktor umjetnosti na fakultetu i akademiji za likovnu, primijenjenu, muzičku i dramsku umjetnost, odnosno master umjetnosti za oblasti za koje se ne organizuju doktorske studije.</p>
4.	<p>Građevinski fakultet Univerzitet Crne Gore prof. dr Biljana Šćepanović</p>	<p><u>Primjedba/predlog/sugestija 1:</u> Član 3, stav 1 Potrebno je proširiti formulaciju "ovom zakonu". Predlog: "ovom zakonu, podzakonskim aktima i pratećim dokumentima"</p> <p><u>Primjedba/predlog/sugestija 2:</u> Član 3, stav 1, tačka 4 Preformulisati ili, još bolje, brisati.</p>	<p><u>Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 1:</u> Na predloženi, ili sličan, adekvatniji način je potrebno proširiti formulaciju stava 1, s obzirom da se neki od izraza definisanih u članu 3 uopšte ne pojavljuju u ovom zakonu, ali ih je bitno (negdje) definisati, budući da će figurisati u pravilnicima, programima itd.</p> <p><u>Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 2:</u> Ovakvom definicijom uopšte nisu obuhvaćeni „svježi“ doktori nauka, a u brojnim EU i ostalim međunarodnim programima NID status early career stage imaju istraživači upravo u periodu 4-8 godina nakon sticanja doktorata. Ova definicija ne obuhvata ni one koji još uvijek nisu upisali doktorske studije (a mogu se baviti NI radom, kao što je navedeno u članovima 28 i 31). Konačno, u realnim uslovima u Crnoj Gori, gdje je izuzetno mali broj full-time doktoranada, koji se bave isključivo naukom i nemaju nikakav drugi radni angažman, tako da rijetko ko doktorske studije završava za 4 godine, nije u redu ovaj status ne priznati i onim doktorandima koji su u petoj ili šestoj/kasnijoj godini studiranja svojih doktorskih studija, što im je i</p>	<p><u>Odgovor na primjedbu 1:</u> Primjedba se prihvata.</p> <p><u>Odgovor na primjedbu 2:</u> Primjedba se prihvata i tačka 4 stav 1 član 3 u Nacrt Zakona (istraživač u ranoj fazi karijere) se briše.</p>

		<p><u>Primjedba/predlog/sugestija 3:</u> Član 3, stav 1, tačka 6 Pojmu “interdisciplinarna” treba pridružiti “multidisciplinarna”.</p> <p><u>Primjedba/predlog/sugestija 4:</u> Član 3, stav 1, tačka 8 Predlog izmjene: “Naučnoistraživački program predstavlja skup naučnoistraživačkih projekata i aktivnosti, koji kreiraju naučnoistraživačke organizacije, sa jasno definisanim ciljem i prioritetima, u određenom vremenskom okviru, a čijim se sprovođenjem realizuje strategija naučnoistraživačke djelatnosti određene naučnoistraživačke organizacije.”</p>	<p>omogućeno i uvaženo drugim zakonima i podzakonskim aktima. Osim toga, ovakva definicija je, na neki način, kontradiktorna sa članom 34, kojim je predviđa nagradu za (mlade) naučnike do 30 godina života.</p> <p>Uz puno razumijevanje nastojanja predlagača zakona da na neki način definiše pojam „mladog istraživača“, ipak smatram da to ne treba ograničiti na jedinstvenu definiciju u zakonu, već da svaki program za podsticanje NID treba da definiše ovaj pojam namjenski, kako je to najadekvatnije za potrebe/svrhu/suštinu tog programa. Neki programi će biti namijenjeni baš doktorandima, neki postdoktorandima itd, te se tome mora prilagoditi i ova kvalifikacija kandidata. Stoga smatram da ovu definiciju treba ukloniti iz zakona.</p> <p><u>Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 3:</u> Savremeni trendovi NID podrazumijevaju i inter- i multidisciplinarnost. Pojmovi su slični, ali ne identični, te oba treba uvažiti.</p> <p><u>Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 4:</u> Postojeća definicija je veoma kruta i izazvaće niz problema u praktičnoj primjeni, što može rezultirati suprotnošću od onog što je zamišljeno – formalnim NI programima, koji će biti višestruko modifikovani tokom perioda za koji su kreirani – čime se sasvim gubi smisao kreiranja tih programa. Naime, postojeća definicija NI programa odgovara prethodno datoj definiciji NI projekta (tačka 7). Međutim, mnogo toga što je moguće isplanirati za NI projekat, tokom njegovog osmišljavanja, odnosno na početku njegove realizacije (koja uglavnom traje do tri godine), nije moguće unaprijed isplanirati za NI program, koji obuhvata „skup naučnoistraživačkih projekata i aktivnosti“ (praktično svu NID te NI organizacije) i to u dužem vremenskom periodu (vjerovatno pet godina). NI</p>	<p><u>Odgovor na primjedbu 3:</u> Primjedba se prihvata.</p> <p><u>Odgovor na primjedbu 4:</u> Djelimično se prihvata primjedba.</p> <p>Nova definicija naučnoistraživačkog programa glasi: „Naučnoistraživački program predstavlja skup naučnoistraživačkih projekata i aktivnosti, koji kreiraju naučnoistraživačke organizacije, sa jasno definisanim ciljem i prioritetima, u određenom vremenskom okviru, te okvirnim planom organizacije rada, potrebnih resursa i očekivanih rezultata, a čijim se sprovođenjem realizuje strategija naučnoistraživačke djelatnosti određene naučnoistraživačke organizacije.“</p>
--	--	--	--	---

		<p>organizacija može i treba da ima viziju svoje NID, odnosno aktivnosti i projekata, ali realističnost i realizacija te vizije zavisi od brojnih uticajnih faktora izvan te organizacije, npr:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hoće li organizacija uspjeti da obezbijedi finansijska sredstva za zamišljene projekte – iz nacionalnog budžeta (koliko će biti novca za nauku u budžetu CG u predstojećih pet godina; kada i koji pozivi/konkursi će biti otvoreni; koliko će prijave te organizacije biti uspješne, odnosno kako će biti rangirane u odnosu na ostale prijave...) ili iz međunarodnih fondova (koliko će prijave te organizacije biti uspješne, odnosno kako će biti rangirane u odnosu na ostale prijave – ne zavisi samo od kvaliteta prijave te organizacije, već i od kvaliteta svih ostalih prijava na neki poziv)? - Na ustanovama visokog obrazovanja je veliki procenat NID vezan za doktorska istraživanja. Ne možemo znati unaprijed kakvo će biti interesovanje za upis na doktorske studije, tokom narednih pet godina i za koje (pod)oblasti/teme će biti zainteresovani budući doktorandi. - U nekim naučnim oblastima atraktivnost istraživačkih tema se mijenja veoma brzo i nije realno planirati ih unaprijed čak pet godina. Osim toga, veoma često se tokom realizacije jednog NI projekta otvore neka pitanja i stvore ideje za novi projekat, koji uopšte nije bio na vidiku na početku inicijalnog projekta. Nauka i NID su vrlo žive i fluidne, te ih je, sa nekih aspekata, teško precizno planirati, odnosno programirati unaprijed. <p>U ovakvim okolnostima, vrlo je teško sačiniti NI program po postojećoj definiciji, a da već u startu nije izvjesno da će on pretpreći niz izmjena (nešto će otpasti, a nešto novo će iskrsnuti...), jer je zasnovan na nizu pretpostavki, što onda dovodi u pitanje njegov smisao. Treba da imamo na umu da većini NI organizacija u našoj državi (to su u CG uglavnom</p>	
--	--	--	--

		<p><u>Primjedba/predlog/sugestija 5:</u> Član 3, stav 1, tačka 11; Predlog: koristiti izraz "odobranje programa centra izvrsnosti" umjesto "dodjeljivanje programa centra izvrsnosti".</p> <p><u>Primjedba/predlog/sugestija 6:</u> Član 6 Predlog: "Istraživanja mogu biti osnovna (fundamentalna) i primijenjena.</p>	<p>ustanove VO) NID nije primarna i/ili jedina djelatnost, niti imaju unaprijed planirane/obezbijeden budžete za NID, što su osnovni preduoslovi za izradu ovako zamišljenih NI programa. U suštini, NI program treba da bude nešto između NI projekta (od kojeg je znatno obimniji i kompleksniji) i strategije NID, te ga tako treba i definisati - da nema "krutu" strukturu projekta, a da bude "konkretniji" od strategije.</p> <p>Stoga je predložena nova definicija NI programa.</p> <p>U vezi sa ovom tematikom/primjedbom je i Primjedba/predlog/sugestija 11 - sa postojećom definicijom NI programa, Komisiji će biti gotovo nemoguće da efikasno vrši monitoring nad njegovom realizacijom i izvještava Ministarstvo, kako je propisano u članu 24, stav 2, tačka 3. To će se, u velikom broju slučajeva, svesti ili na formalnost bez stvarno željenog smisla ili na kontinuirane izmjene NI programa, njihove ocjene i odobravanja od strane Ministarstva, što stvara ne baš potreban, a komplikovan posao i samoj NI organizaciji i Komisiji i Ministarstvu. Umjesto da se bavimo naukom, svi ćemo se zarobiti u bespotrebnou administraciju.</p> <p><u>Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 5:</u> Predložena formulacija je preciznija više u duhu našeg jezika, a pomaže da se izbjegne ponavljanje riječi „dodjeljivanje“ koja je upotrijebljena i za program i za status centra izvrsnosti, što postojeće formulacije u navedenim članovima čini rogovatnim i konfuznim.</p> <p><u>Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 6:</u> Predložena je nova formulacija, sa pojednostavljenom klasifikacijom na samo dvije vrste istraživanja (osnovna/fundamentalna i primijenjena), umjesto postojeće tri</p>	<p><u>Odgovor na primjedbu 5:</u> Član koji se odnosi na centre izvrsnosti je preformulisan, pa nije odobravanje programa centra izvrsnosti fokus, već dodjela statusa centra izvrsnosti.</p> <p><u>Odgovor na primjedbu 6:</u> Primjedba se prihvata.</p>
--	--	---	--	--

		<p>Osnovno (fundamentalno) istraživanje predstavlja teorijski ili eksperimentalni istraživački rad, koji se obavlja prvenstveno radi sticanja novih znanja o osnovama pojava i činjenica, bez konkretne tržišne upotrebe.</p> <p>Primijenjeno istraživanje predstavlja istraživanje preduzeto u cilju sticanja novih znanja, usmjereno ka konkretnom praktičnom cilju, svrsi ili namjeni, kao što su razvoj novih ili unapređenje postojećih materijala, tehnologija i proizvoda, odnosno uvođenje novih ili poboljšanje postojećih postupaka, sistema i usluga.”</p> <p><u>Primjedba/predlog/sugestija 7:</u> Član 7 Predlog: “Naučnoistraživačka djelatnost realizuje se u sljedećim oblastima nauka: prirodno-matematičke, tehničko-tehnološke, medicinske, poljoprivredne, društvene i humanističke nauke.”</p> <p><u>Primjedba/predlog/sugestija 8:</u> Član 18 U nadležnosti Savjeta za naučnoistraživačku djelatnost, kao novu stavku (između stavki 4 i 5), treba uvrstiti i sledeće: “propisuje uslove i kriterijume za izbor u akademska i naučna zvanja, u</p>	<p>(osnovna/fundamentalna, primijenjena i razvojna), što je u skladu sa međunarodnom regulativom i ustaljenom praksom, a dopriniće eliminisanju postojećih nedoumica u pogledu (ne)jasne razlike između primijenjenih i razvojnih istraživanja.</p> <p><u>Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 7:</u> Dopuna stava 1 je predložena kako bi formulacija bila potpunija i u skladu sa ostalim pravnostrateškim dokumentima, kao što su Strategija NID 2024-2028 i Zakon o VO. Definicija naučnih oblasti mora biti ista u oba zakona, a Nacrt zakona o VO, koji je na javnoj raspravi u isto vrijeme kad i Nacrt zakona o NID, navodi naučne oblasti onako kako je ovdje predloženo. Brisanje stava 2 je predloženo iz dva razloga: - Naslov ovog člana se odnosi na oblasti nauka, a ne na tipove istraživanja. - Interdisciplinarna (i multidisciplinarna) istraživanja su već definisana u članu 1, identičnom rečenicom. Nema potrebe isto to ponavljati u ovom članu.</p> <p><u>Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 8:</u> Isti predlog je dat u sklopu primjedbi, predloga i sugestija na Nacrt zakona o visokom obrazovanju, koji je na javnoj raspravi istovremeno kad i Nacrt zakona o naučnoistraživačkoj djelatnosti. Budući da je i postojećim Zakonom o VO i Nacrtom novog zakona o VO predviđeno da ove uslove i</p>	<p><u>Odgovor na primjedbu 7:</u> Primjedba se prihvata.</p> <p><u>Odgovor na primjedbu 8:</u> Primjedba se prihvata.</p>
--	--	--	---	---

		<p>saradnji sa Savjetom za visoko obrazovanje”.</p>	<p>kriterijume propisuje Savjet za visoko obrazovanje, predložena je dopuna te tačke, kako bi se i Savjet za naučnoistraživačku djelatnost uključio u ovu aktivnost, odnosno kako bi je realizovala dva Savjeta zajedno. Naime, Savjet za naučnoistraživačku djelatnost se mora uključiti u propisivanje uslova i kriterijuma za izbor u akademska zvanja, koji su ujedno i uslovi i kriterijumi za izbor u naučna zvanja, te to jasno treba istaći u njihovom nazivu.</p> <p>Već pet godina u Crnoj Gori imamo paradoksalnu situaciju: uslove i kriterijume za izbor u zvanja</p> <ul style="list-style-type: none"> - i akademska i naučna - propisuje Savjet za VO, a nigdje nema Savjeta za NID, pri čemu se svi izbori vrše prevashodno na osnovu rezultata NID!?!?!? <p>Savjet za VO ima (samo) 7 članova, u njemu nisu zastupljeni predstavnici svih oblasti nauka (od šest oblasti nauka, samo tri ili četiri imaju svoje predstavnike u Savjetu VO), a tu si i predstavnici privrede i studenata (čije učešće u definisanju ovih kriterijuma i uslova nije neophodno). Sa ovakvim sastavom (po postojećem Zakonu o VO, kao i razmatranom Nacrtu zakona o VO), sam Savjet za VO nikako ne može biti kompetentan da odlučuje o kriterijumima i uslovima za izbore u akademska i naučna zvanja, i to prevashodno po osnovu vrednovanja rezultata NID. Čak ni sa proširenim sastavom (kako je predloženo u sklopu javne rasprave o Nacrtu zakona o VO), Savjet za VO ne treba sam da se bavi ovom tematikom, a da iz nje bude potpuno isključen “matični” Savjet za NID. Tim prije što su naučna zvanja definisana upravo u Zakonu o NID, a ne u Zakonu o VO!</p> <p>Dva Savjeta treba da sjednu zajedno i da utvrde zajedničke uslove i kriterijume za izbore u oba tipa zvanja - akademska i naučna. Zvanja zaista i treba da ostanu uporediva, sa istim uslovima i kriterijumima, koji zaista treba da budu jedinstveni za sve ustanove VO u Crnoj Gori!</p>	
--	--	---	---	--

		<p><u>Primjedba/predlog/sugestija 9:</u> Član 19, stav 2 Predlog: "Savjet za naučnoistraživačku djelatnost treba da ima devet članova. U sastavu Savjeta treba da budu predstavnici naučno-akademske zajednice za šest različitih oblasti nauka, predstavnik Crnogorske akademije nauka i umjetnosti, predstavnik privrede i predstavnik Ministarstva."</p> <p><u>Primjedba/predlog/sugestija 10:</u> Član 24, stav 1 Potrebno je preformulisati stav tako da bude u potpunosti jasno da li su svi članovi Komisije iz Ministarstva ili samo sekretar. Predlog: Sekretar Komisije treba da bude iz Ministarstva. Najmanje jedan član treba da bude lice koje nije zaposleno u Ministarstvu, a ima status eksperta za oblast nauka za koju se izdaje licenca, tj. nalazi se na Listi nezavisnih eksperata iz člana 14.</p> <p><u>Primjedba/predlog/sugestija 11:</u> Član 24, stav 2, tačke 3 i 6 Ukoliko se ne izmijeni trenutna definicija NI</p>	<p><u>Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 9:</u> Loša iskustva iz ranijeg perioda nas uče da je neke stvari bolje konkretnije precizirati u zakonu, kako ne bi bio ostavljen prostor za proizvoljna tumačenja, sa negativnim posljedicama. Savjet za NID je savjetodavno tijelo Vlade CG, te u njemu ne treba da bude više od jedan predstavnik, i to ne Vlade, već Ministarstva – kao kvalitetna veza između Savjeta i Ministarstva, koja će osigurati dobru međusobnu saradnju i razumijevanje, te omogućiti Savjetu efikasniji rad. Poslovna zajednica je znatno širi pojam od privredne zajednice, te ga treba izbjeći. Savjetu je potreban predstavnik privrede, imajući u vidu neophodnost jačanja veza između nauke i privrede. Za valjan rad Savjeta je neophodno da u njemu budu predstavnici svih šest oblasti nauka, navedenih u članu 7, kao i predstavnik CANU, prepoznate članom 8 kao specifičan subjekat koji ostvaruje NID. Na osnovu navedenog, dat je predlog nove formulacije stava 2 člana 19.</p> <p><u>Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 10:</u> Trenutna formulacija ostavlja mogućnost za različita tumačenja po pitanju toga da li su ili ne svi članovi Komisije službenici Ministarstva. Imajući u vidu dalje navedena ovlašćenja Komisije, neophodan je ekspertski status barem jednog člana Komisije.</p> <p><u>Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 11:</u> U Obrazloženju primjedbe/predloga/sugestije 4 su obrazložene vjerovatne</p>	<p><u>Odgovor na primjedbu 9:</u> Primjedba se djelimično prihvata, uz uvažavanje ravnomjerne zastupljenosti svih oblasti nauka i dominantnog stručnog članstva u Savjetu, ali se otvara mogućnost da bude više prestavnika privrede.</p> <p><u>Odgovor na primjedbu 10:</u> Primjedba se prihvata na način što je definisano članstvo u Komisiji, koji čine dva predstavnika Ministarstva (član/ica i sekretar/tarka) i jedan član – nezavisni ekspert iz oblasti nauka za koju se izdaje licenca.</p> <p><u>Odgovor na primjedbu 11:</u> Djelimično se usvaja, jer je u pitanju redovno praćenje rada naučnoistraživačkih organizacija na osnovu dostavljenih izvještaja i posjeta</p>
--	--	--	---	---

		<p>programa (član 3), na način kako je predloženo u Primjedbi/predlogu/sugestiji 4, monitoring iz tačke 3 će biti veoma komplikovan i zahtjevan posao, i za Komisiju i za Organizaciju, a velike su šanse da se ne postigne željeni ishod.</p> <p>U redu je da Komisija vrši monitoring nad realizacijom NI programa (tačka 3), ukoliko se njegova definicija izmijeni na način kako je ovdje predloženo (Primjedba/predlog/sugestija 4) ili na neki sličan način.</p> <p>Negdje (u zakonu ili podzakonskom aktu?) treba propisati kako se vrši monitoring (u kojim periodima, na koji način...).</p> <p>Nije jasno o kojim "drugim poslovima" u vezi praćenja realizacije NI programa je riječ u tački 6.</p> <p>Predlog: Preformulisati tačku 6 na način da se odnosi na ovlaštenje Komisije da prati da li NI organizacija redovno (najmanje jednom godišnje) ažurira podatke u bazi podataka u okviru informacionog sistema (član 16, stav 2), što bi čak trebao da bude uslov za zadržavanje, odnosno "neoduzimanje" Licence.</p> <p><u>Primjedba/predlog/sugestija 12:</u> Član 24, stav 2, tačka 4 Razmotriti opravdanost opcije da se ova provjera sprovodi "najmanje jednom u dvije godine", umjesto "najmanje jednom godišnje".</p>	<p>poteškoće u praćenju realizacije kruto definisanih NI programa. Sa druge strane, veoma je bitno obezbijediti redovno ažuriranje podataka u bazi podataka u okviru informacionog sistema, za sve licencirane NI organizacije. Stoga je predložena izmjena sadržine tačke 6, i to sa jasnim isticanjem da se ove provjere vrše bar jednom godišnje. Na ovaj način se obezbjeđuju i aktuelnost baze podataka i valjani statistički podaci za oblast NID, koji su izuzetno značajni, prevashodno za aedkvatno praćenje i pomaganje razvoja NID u našoj državi, a ujedno su i međunarodna obaveza Crne Gore.</p> <p><u>Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 12:</u> Provjere Licenci svih NI organizacija na godišnjem nivou mogu predstavljati veoma obiman posao za Komisiju, koji nije neophodno obavljati. Osim toga, predložena formulacija omogućava sprovođenje provjere i jednom godišnje, pa i češće, ukoliko se ukaže potreba za tim.</p> <p>Realno, u petogodišnjem periodu važenja Licence, sasvim je dovoljno dva ili tri puta provjeriti da li NO organizacija uspunjava uslove iz člana 22, što neće biti previse opterećujuće ni za NI organizaciju, ni za Komisiju, a postiže se predloženom formulacijom. Bolje je to uraditi dva ili tri puta</p>	<p>na licu mjesta, ukoliko Komisija bude cijnila da je neophodno.</p> <p><u>Odgovor na primjedbu 12:</u> Primjedba se ne prihvata.</p> <p>Svrha godišnjih provjera je bliže upoznavanje sa radom naučnoistraživačke organizacije, statusom ljudskih resursa, ulaganja, ostvarenih naučnoistraživačkih rezultata, kao i prepoznavanje izazova u radu organizacije i njihovo blagovremeno adresiranje uz otvorenu mogućnost usklađivanja naučnoistraživačkog programa.</p>
--	--	---	--	---

		<p><u>Primjedba/predlog/sugestija 13:</u> Član 26, stav 1 Predlog: Brisati tačku 1 ili izmijeniti njenu sadržinu. Varijanta 1 (brisanje tačke 1): “Ministarstvo će oduzeti Licencu po službenoj dužnosti, na predlog Komisije, kada utvrdi da Organizacija ne ispunjava uslove iz člana 22 ovog zakona.” Varijanta 2 (izmjena sadržine tačke 1): “Ministarstvo će oduzeti Licencu po službenoj dužnosti, na predlog Komisije, kada utvrdi da Organizacija: - ne ažurira redovno (najmanje jednom godišnje) svoje podatke u bazi podataka u okviru informacionog sistema (član 16, stav 2), ili - ne ispunjava uslove iz člana 22 ovog zakona.</p> <p><u>Primjedba/predlog/sugestija 14:</u> Član 30 Predlog: “Izbor u naučno zvanje vrši se u skladu sa uslovima i kriterijumima za izbor u naučna zvanja. Na izbor u naučno zvanje na ustanovi visokog obrazovanja shodno se primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuje oblast visokog obrazovanja i pratećih podzakonskih akata. Izbor u naučno zvanje lica koje nije zaposleno u ustanovi visokog obrazovanja, vrši se u ustanovi koja ima status univerziteta u Crnoj Gori, a u skladu sa stavom 2 ovog člana.</p>	<p>konkretno i temeljno, nego četiri ili pet puta površno i formalno.</p> <p><u>Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 13:</u> Tačka 1, čije brisanje je predloženo, je veoma restriktivna, a nije jednostavno utvrditi činjenično stanje kad je u pitanju (ne)obavljanje NID. Osim toga, postoje i opravdani slučajevi kad NI organizacija u nekom periodu ne može obavljati, odnosno ne obavlja NID, što ne znači da im smjesta treba oduzeti Licencu. Sa druge strane, kao što je navedeno u Obrazloženju primjedbe/predloga/sugestije 11, veoma je bitno obezbijediti redovno ažuriranje podataka u bazi podataka u okviru informacionog sistema, za sve licencirane NI organizacije. Stoga je predložena izmjena sadržine tačke 1. Lično se izjašnjavam za Varijantu 2, koja predstavlja jasan i jednostavan mehanizam, te pravni osnov da NI organizacije zaista imaju obavezu aktivnog učešća u kreiranju valjane baze podataka NID u Crnoj Gori, kao i u obezbjeđivanju kvalitetnih statističkih podataka Crne Gore, za oblast istraživanje i razvoj.</p> <p><u>Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 14:</u> Predložena je izmjena člana 30, na način što je dodat novi stav (stav 1), u skladu sa ranije datim komentarom na član 18 (Primjedba/predlog/sugestija 8 i njeno obrazloženje), a preostali stavovi su preformulisani, da budu jezički precizniji, bez izmjene njihove suštine/sadržine.</p>	<p><u>Odgovor na primjedbu 13:</u> Primjedba se prihvata za varijantu 2.</p> <p><u>Odgovor na primjedbu 14:</u> Primjedba se prihvata.</p>
--	--	---	--	--

		<p>Postupak za izbor, odnosno reizbor u naučno zvanje, pokreće se na zahtjev Organizacije ili lica koje ispunjava uslove propisane ovim zakonom.”</p> <p><u>Primjedba/predlog/sugestija 15:</u> Član 31, stav 1 Predlog izmjene stava 1, u dvije varijante: Varijanta 1 “Saradnik u istraživanju je lice koje se bira na osnovu javnog konkursa, u skladu sa statutom Organizacije, radi angažovanja na naučnoistraživačkom programu ili projektu. Saradnik u istraživanju mora imati završene master ili integrisane studije obima najmanje 300 ECTS, a u roku od najviše godinu dana nakon zasnivanja radnog odnosa mora upisati doktorske studije, ukoliko prilikom zasnivanja radnog odnosa nije imao status doktoranda ili doktora nauka.” Varijanta 2 “Saradnik u istraživanju je lice koje se bira na osnovu javnog konkursa, u skladu sa statutom Organizacije, radi angažovanja na naučnoistraživačkom programu ili projektu. i može biti: - student postdiplomskih master studija koji je završio dodiplomske studije obima najmanje 180 ECTS; - lice koje je steklo zvanje master, do sticanja statusa studenta doktorskih studija, u roku od najduže godinu dana; - student doktorskih studija; - lice koje je steklo zvanje doktor nauka.”</p>	<p><u>Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 15:</u> Varijanta 1 – Isti predlog je dat za saradnika u nastavi, u sklopu primjedbi, predloga i sugestija na Nacrt zakona o visokom obrazovanju, koji je na javnoj raspravi istovremeno kad i Nacrt zakona o naučnoistraživačkoj djelatnosti. Što se tiče saradnika u nastavi, smatram da je prerano da ima taj status prije nego što završi master studije obima 300 ECTS, a pogotovo je prerano da to bude sa diplomom od svega 180 ECTS, budući da sa tom diplomom ne može biti nastavnik ni u osnovnoj ni u srednjoj školi. Na isti način razmišljam i kad je u pitanju saradnik u istraživanju. Osim toga, teško možemo očekivati kvalitet na oba polja od lica koje je istovremeno full-time student master studija i zaposleni sa punim radnim vremenom. Dozvolimo im da završe svoje studije, u trajanju od 300 ECTS, pa ih potom angažujemo i u procesu visokog obrazovanja i u naučnoistraživačkoj djelatnosti. Sa druge strane, član 28 omogućava obavljanje naučnoistraživačke djelatnosti i licima sa stečenih 180 ECTS, tako da oni nisu u potpunosti izostavljeni/isključeni, samo neće moći da imaju status saradnika u istraživanju. Varijanta 2 – Data je kao alternativa, ukoliko šira zajednica zaključi da je ipak neophodno omogućiti i studentima master studija da imaju status saradnika u istraživanju. U obje varijante je eliminisana minimalna prosječna ocjena, kao uslov za sticanje statusa saradnika u istraživanju. Smatram da za ovu poziciju to nije neophodnan uslov u opštem slučaju, a ukoliko je za konkretni projekat/program neophodno da saradnik u istraživanju ima određenu prosječnu ocjenu, to</p>	<p><u>Odgovor na primjedbu 15:</u> Primjedba se djelimično prihvata, uz izmjene kako je naznačeno u nastavku.</p> <p>Usvaja se predlog za brisanje prosjeka, kao uslova za izbor saradnika u istraživanju. Nadalje, ovaj član se formuliše na način da odredi koja lica se mogu baviti istraživanjem, a na osnovu čega stiču status istraživača, odnosno saradnika u istraživanju. S tim u vezi, u ovom članu su prepoznata lica koja stiču status mlađeg saradnika u istraživanju, saradnika u istraživanju, višeg saradnika u istraživanju, kao i saradnika u istraživanju-postdoktoranda, a u skladu sa diferencijacijom između istraživača u pogledu iskustva i stepena naučnih kompetencija.</p>
--	--	---	--	--

		<p><u>Primjedba/predlog/sugestija 16:</u> Član 34 Razmotriti mogućnost da se: 1/ zadrži raniji naziv nagrade iz tačke 2 stava 1: "najuspješnijem mladom naučniku do 30 godina života"; 2/ za svaku od navedenih nagrada omogući dodjela u (bar) dvije kategorije, po oblastima nauka: - kategorija 1 - prirodno-matematičke, tehničko-tehnološke, medicinske i poljoprivredne, i - kategorija 2 - društvene i humanističke nauke.</p> <p><u>Primjedba/predlog/sugestija 17:</u> Član 38 Budući da poreske olakšice ne mogu biti regulisane samo ovim zakonom, neophodno je</p>	<p>može biti zahtijevano uslovima datog projekta/programa. Ukolio, pak, šira zajednica procijeni da je neophodno uvesti i taj uslov za saradnika u istraživanju, treba ga formulirati na način da se zahtijeva ne prosječna ocjena B (8.50) za prethodno završen ciklus visokog obrazovanja (npr. samo prosjek sa master studija za doktorande), već indeks uspješnosti za cjelokupno završeno visoko obrazovanje kandidata, tj. da se kao kriterijum postavi odnos prosječne ocjene za sve prethodno stečene ECTS kredite i ukupne dužine studiranja kandidata. Naime, nije korektno upoređivati prosječne ocjene stečene na jednogodišnjim master studijama, dvogodišnjim master studijama ili petogodišnjim integrisanim studijama. Takođe nije korektno upoređivati prosječnu ocjenu nekoga ko je dvogodišnje master studije završio za dvije ili tri godine, sa prosječnom ocjenom nekoga ko ih je završio za pet ili šest godina.</p> <p><u>Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 16:</u> 1/ Lijepo je isticati afirmaciju mladih ljudi, u vremenu kad se borimo da ih zadržimo u Crnoj Gori. Lijepo je da se čuje/vidi ta riječ "mladi", čak i kad je navedeno ograničenje godina. 2/ Iskustvo pokazuje da oblasti nauka često nisu međusobno uporedive kad su u pitanju neki kvantitativni parametri, koji se uzimaju u obzir pri dodjeli nagrada, tako da je pravedno razdvojiti ih i dodjeljivati nagrade po oblastima (za svih šest oblasti) ili bar po grupama oblasti (kako je navedeno u predlogu).</p> <p><u>Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 17:</u> Resorno ministarstvo, nadležno za poslove nauke, i subjekti NID su u prethodnom periodu iskusili niz nelogičnosti i poteškoća u</p>	<p><u>Odgovor na primjedbu 16:</u> Primjedba se usvaja.</p> <p>Jedina odrednica koja je izmijenjena jeste starosna dob mladog naučnika, a to je 35 godina života, na predlog Savjeta za naučnoistraživačku djelatnost.</p> <p><u>Odgovor na primjedbu 17:</u> Predmetna odredba će tokom procesa usaglašavanja teksta po osnovu mišljenja nadležnih institucija, u konkretnom</p>
--	--	--	---	---

	<p>usaglasiti ga sa ostalim propisima koji regulišu ovu oblast, kako bi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ono što piše u Zakonu o NID bilo ostvarivo, da subjekti NID ne budu dovedeni u zabludu, odnosno da se ne suočavaju sa poteškoćama i/ili nemogućnošću realizacije odredbi Zakona o NID, zato što nije kompatibilan sa ostalim propisima; - ono što piše u drugim propisima korespondiralo različitim potrebama NID, kako subjekti NID ne bi bili u međusobno nepravednom položaju. 	<p>vezi sa oslobađanjem od plaćanja poreza i carine, diktiranih drugim propisima, poput toga da samo oprema za potrebe NID koja se nabavlja u sklopu međunarodnih projekata može biti oslobođena plaćanja poreza i/ili carine, dok to ne važi za opremu koja se nabavlja u sklopu nacionalnih projekata ili od sopstvenih sredstava subjekta NID. Ovakav različit tretman nije ni pravedan, ni logičan, te ga ne treba dozvoliti/omogućiti, tim prije što gotovo sva oprema i materijali za potrebe NID moraju biti uvezeni, jer ih uopšte nema na crnogorskom tržištu. Mogućnost oslobađanja od plaćanja poreza i carine pri nabavci opreme za potrebe NID ne treba da zavisi od izvora novca kojim se plaća ta oprema. Radi se o opremi za potrebe NID i to treba da bude osnov za oslobađanje od plaćanja poreza i carine, a ne način finansiranja, odnos izvor finansija za njenu nabavku.</p>	<p>slučaju organa nadležnog za poslove finansija, biti naknadno utvrđena.</p>
--	---	--	---

Nakon završene Javne rasprave, Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija je razmotrilo sve pristigle primjedbe, predloge i sugestije i sačinilo Izvještaj o sprovedenoj Javnoj raspravi koji se objavljuje na internet stranici Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija, i portalu e-uprave.

Mjesto i datum sačinjavanja izvještaja: Podgorica, 27. novembar 2024. godine.

Naziv organizacione jedinice ministarstva koja je odgovorna za pripremu nacrtu Zakona: Direktorat za naučnoistraživačku djelatnost.

mr Marica Melović
 generalna direktorica za naučnoistraživačku djelatnost